

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.05.2019, sp. zn. 8 Tz 46/2019, ECLI:CZ:NS:2019:8.TZ.46.2019.1

Číslo: 51/2019

Právní věta: Jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku a dosud neuplynula lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle § 100 odst. 2, 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, nemůže soud trestní stíhání zastavit z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř., ale trestní stíhání přerušit z důvodu uvedeného v § 173 odst. 1 písm. e) tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.05.2019

Spisová značka: 8 Tz 46/2019

Číslo rozhodnutí: 51

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ne bis in idem, Nepřípustnost trestního stíhání, Přerušování trestního stíhání

Předpisy: čl. 4 odst. 1 předpisu č. 209/1992Sb.

§ 11 odst. 1 písm. k) tr. ř.

§ 11 odst. 1 písm. m) tr. ř.

§ 224 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného R. B. proti pravomocnému rozsudku Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, vyslovil, že jím byl porušen zákon v ustanoveních § 11 odst. 1 písm. m) tr. ř., čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a § 2 odst. 6 tr. ř. v neprospěch obviněného R. B., napadený rozsudek zrušil a současně zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Děčíně přikázal, aby v potřebném rozsahu věc znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozhodnutím Magistrátu města Děčín, odboru správních činností a obecního živnostenského úřadu, jako správního úřadu, ze dne 28. 11. 2016, sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016, byl R. B. (obviněný) uznán vinným z úmyslného spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. d), § 125c odst.

1 písm. e) bodu 1, § 125c odst. 1 písm. f) bodu 5 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 361/2000 Sb.“), a ze spáchání přestupku z nedbalosti podle § 125c odst. 1 písm. a) bod 1 téhož zákona, za což byla obviněnému uložena podle § 125c odst. 5 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb. pokuta ve výši 25 000 Kč, podle § 125c odst. 6 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb. mu byl uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 20 měsíců ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V dalším bylo rozhodnuto též o povinnosti nahradit náklady spojené s projednáváním přestupku. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 28. 12. 2016.

2. Podle skutkových zjištění Magistrátu města Děčín se obviněný označených přestupků dopustil tím, že dne 31. 8. 2016 ve 21:55 hod. v XY na ulici XY řídil motocykl zn. Honda, na němž v rozporu s jiným právním předpisem byla umístěna tabulka registrační značky XY, která nebyla vozidlu přidělena. Za jízdy v rozporu s § 4 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb. nezastavil vozidlo na pokyn „Stůj“ daný při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích a pokračoval v jízdě do ulice XY, kde byl hlídkou policie zadržen. Na místě policejní kontroly bylo zjištěno, že motorové vozidlo řídil a v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb. není držitelem příslušného řidičského oprávnění. Řidičské oprávnění pozbyl 25. 7. 2012 dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu byla příslušným správním úřadem uložena sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. V rámci policejní kontroly se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb. odmítl podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebyl ovlivněn jinou návykovou látkou. Tímto svým jednáním porušil ustanovení § 3 odst. 3 písm. a), § 4 písm. b), § 5 odst. 1 písm. a), g) zákona č. 361/2000 Sb.

3. Jen pro úplnost je v této souvislosti vhodné dodat, že podle závěrů Magistrátu města Děčín, jak se podává z odůvodnění jeho rozhodnutí, obviněný mimo jiné porušil jednu ze základních podmínek účasti na provozu na pozemních komunikacích, neboť řídit motorové vozidlo může pouze osoba, která je držitelem příslušného řidičského oprávnění. Z dostupné evidence řidičů vyplývalo, že obviněný není držitelem příslušného řidičského oprávnění, které by ho opravňovalo k řízení uvedeného motorového vozidla, neboť řidičské oprávnění pozbyl dne 25. 7. 2012 dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu byla příslušným správním úřadem uložena sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. K formě zavinění správní orgán uvedl, že obviněný si byl vědom skutečnosti, že není držitelem řidičského oprávnění, a že tedy není oprávněn řídit v provozu na pozemních komunikacích motorové vozidlo. Řidičský průkaz, jehož byl držitelem, mu byl již dne 1. 5. 2012 zadržen. Přesto toho nedbal a vozidlo v provozu na pozemních komunikacích řídil. V jeho jednání lze spatřovat úmysl, a to minimálně úmysl nepřímý.

4. Následně byl obviněný R. B. rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Za to mu byl podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání dvou let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou; podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel ve výměře 36 měsíců a podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věci, a to motocyklu zn. Honda, černé barvy, XY. Dále byl citovaným rozhodnutím zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Děčíně ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. 5 T 52/2016, jakož i všechna další rozhodnutí, na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu. Proti tomuto rozsudku obviněný podal odvolání, které však svým výslovným prohlášením ze dne 9. 11. 2017 vzal zpět. Usnesením ze dne 9. 11. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, samosoudce Okresního soudu v Děčíně vzal na vědomí zpětvzetí odvolání obviněného podané proti rozsudku Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016. Označený rozsudek nabylo právní moci dne 9. 11. 2017.

5. Podle skutkových zjištění Okresního soudu v Děčíně se obviněný přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku dopustil tím, že dne 31. 8. 2016 kolem 21:55 hod. v XY, v ulici XY ve směru jízdy do ulice XY, řídil motocykl tovární značky Honda, barvy červené, VIN: XY, přestože si byl vědom skutečnosti, že mu byl rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 24. 2. 2015, sp. zn. 23 T 132/2014, který nabyl právní moci dne 24. 2. 2015, uložen mimo jiné trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 48 měsíců.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

6. Proti pravomocnému rozsudku Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného R. B. stížnost pro porušení zákona. Podle názoru ministra spravedlnosti byl napadeným rozhodnutím v neprospěch obviněného porušen zákon, poněvadž byla porušena zásada ne bis in idem a rovněž ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř.

7. Ministr spravedlnosti předně konstatoval, že nepřipadalo v úvahu zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř., neboť v době rozhodování soudu neuplynula lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle jiného právního předpisu, v němž může být rozhodnutí o přestupku zrušeno. Tímto jiným právním předpisem byl podle § 112 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 250/2016 Sb.“), právě tento předpis, i když řízení o přestupku pravomocně skončilo dne 28. 12. 2016, tedy ještě předtím, než dne 1. 7. 2017 přestupkový řád nabyl účinnosti. Z přiloženého správního spisu Magistrátu města Děčín je podle ministra spravedlnosti zjevné, že ten o žádném důvodu k zahájení přezkumného řízení nevěděl, takže subjektivní tříměsíční lhůta nezačala vůbec běžet. Objektivní tříletá lhůta začala běžet dne 28. 12. 2016, kdy nabylo právní moci rozhodnutí Magistrátu města Děčín o předmětném přestupku, a uběhne teprve dne 28. 12. 2019.

8. Důvodem nepřipustnosti trestního stíhání obviněného však shledal ustanovení § 11 odst. 1 písm. m) tr. ř. a Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, která je vyhlášenou mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána, a to konkrétně její Protokol č. 7, článek 4 odst. 1.

9. Ministr spravedlnosti měl za to, že v přezkoumávané trestní věci je tedy zásadní otázka, zda lze považovat jednání obviněného, pro které byl potrestán rozhodnutím Magistrátu města Děčín ve věci projednávané pod sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016, za totožné s jednáním, pro které byl odsouzen ve věci vedené u Okresního soudu Děčín pod sp. zn. 5 T 201/2016. Uvedl, že podstatou předmětného jednání byla jízda obviněného R. B. na motocyklu v XY z ulice XY do ulice XY dne 31. 8. 2016 kolem 22:00 hodin, kdy si byl obviněný vědom toho, že pozbyl řidičského oprávnění a že mu byla uložena sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel. Popis skutku ve výrokové části správního rozhodnutí a dále ve výrokové části rozsudku je tedy v podstatě shodný, zároveň není pochyb o tom, že se jednalo o téhož pachatele, obviněného R. B. Skutečnost, že jednou byl skutek kvalifikován jako přestupek fyzické osoby podle § 125c odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona č. 361/2000 Sb. a podruhé jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku uplatnění zásady ne bis in idem nijak nebrání.

10. Dále je podle ministra spravedlnosti potřeba zhodnotit, zda byl skutek obviněného ve správním řízení projednán jako čin trestněprávní povahy. V tomto smyslu konstatoval, že zákon č. 361/2000 Sb. má nepochybně obecný charakter, neboť cílem je ochrana obecného zájmu na bezpečnosti silničního provozu a jedná se o normu adresovanou všem občanům. Sankce upravené zákonem č. 361/2000 Sb. včetně sankcí uložených v předmětné věci obviněnému pak mají též represivní povahu, neboť jejich cílem je mimo jiné způsobit pachateli přestupku újmu v důsledku porušení jeho právní povinnosti.

11. Uzavřel, že Okresní soud v Děčíně potrestal obviněného R. B. ve věci vedené u něj pod sp. zn. 5 T 201/2016 za jednání, za které byl obviněný již dříve potrestán Magistrátem města Děčín ve věci vedené u něj pod sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016 v řízení, které mělo trestněprávní povahu. Okresní soud v Děčíně tak porušil čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Jelikož měl Okresní soud v Děčíně rozhodnutí Magistrátu města Děčín, sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016, k dispozici, je postup soudu též v rozporu s § 2 odst. 6 tr. ř., neboť si soud potřebný důkaz sice opatřil, tento však již nijak nehodnotil.

12. Ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, byl porušen zákon v neprospěch obviněného R. B. v ustanovení čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a § 2 odst. 6 tr. ř., podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, včetně dalších rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. a Okresnímu soudu v Děčíně přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

13. Ve veřejném zasedání Nejvyššího soudu intervenující státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství po rekapitulaci podstatného obsahu stížnosti pro porušení zákona ji shledal opodstatněnou. Upozornil, že Okresní soud v Děčíně se nejenže důsledně nevypořádal s otázkou ne bis in idem, ale s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu především nezvolil procesní postup opírající se o § 224 odst. 1 tr. ř. Je totiž zřejmé, že v době jeho rozhodnutí neuplynula subjektivní a ani objektivní lhůta pro případné zrušení rozhodnutí o přestupku správním orgánem v přezkumném řízení, a proto soudu nic nebránilo, aby za tímto účelem trestní stíhání přerušil. Proto také navrhl, aby Nejvyšší soud vedle vyslovení porušení zákona navrhované ve stížnosti pro porušení zákona vyslovil i porušení ustanovení § 224 odst. 1 tr. ř.; naopak není nezbytně nutné vyslovit porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. V dalším se ztotožnil s petitum podaného mimořádného opravného prostředku.

14. Obhájce obviněného shledal stížnost pro porušení zákona důvodnou a ztotožnil se i s návrhem v ní učiněným. Měl však za to, že není vyloučeno, aby konečné rozhodnutí ve věci učinil již Nejvyšší soud. Pokud by však Okresnímu soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl, necht' tak učiní jiný samosoudce. Obviněný se k návrhu obhájce připojil.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

15. Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl skutečně napadeným rozhodnutím soudu ve vytykaném směru porušen v neprospěch obviněného.

16. Dotčenými relevantními ustanoveními jsou podle ministra spravedlnosti především § 2 odst. 6 tr. ř., § 11 odst. 1 písm. k), m) tr. ř. a čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

Podle § 2 odst. 6 tr. ř. orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř. trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku a uplynula-li lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle

jiného právního předpisu, ve kterém může být rozhodnutí o přestupku zrušeno.

Podle § 11 odst. 1 písm. m) tr. ř. trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

Podle čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu.

17. Dále nutno zmínit i ustanovení § 100 (Přezkumné řízení) a § 112 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb. Podle § 100 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., vyjdou-li najevo skutečnosti, které odůvodňují posouzení skutku, o kterém již bylo pravomocně rozhodnuto jako o přestupku, jako trestného činu, zruší příslušný správní orgán rozhodnutí o přestupku v přezkumném řízení. Rozhodnutí o přestupku správní orgán zruší v přezkumném řízení též tehdy, pokud bylo vydáno přesto, že o totožném skutku již pravomocně rozhodl orgán činný v trestním řízení tak, že se nestal, nespáchal jej obviněný, spáchání skutku se nepodařilo obviněnému prokázat nebo že skutek je trestným činem, trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, trestní stíhání bylo zastaveno na základě schválení narovnání, bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání nebo bylo odstoupeno od trestního stíhání mladistvého.

Podle § 100 odst. 2 tohoto zákona přezkumné řízení podle odstavce 1 se zahájí

- a) do 3 měsíců ode dne, kdy se správní orgán dozvěděl o důvodu pro zahájení přezkumného řízení, a
- b) nejpozději do 3 let od zahájení trestního stíhání nebo ode dne nabytí právní moci rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení o tom, že se skutek nestal, skutek nespáchal obviněný, že spáchání skutku se nepodařilo obviněnému prokázat nebo že skutek je trestným činem, trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, trestní stíhání bylo zastaveno na základě schválení narovnání, bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání nebo bylo odstoupeno od trestního stíhání mladistvého.

Podle § 100 odst. 3 označeného zákona přezkumné řízení podle odstavce 1 nelze zahájit po uplynutí 3 let od právní moci rozhodnutí o přestupku.

Podle § 112 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb., bylo-li řízení o přestupku a řízení o dosavadním jiném správním deliktu, s výjimkou řízení o disciplinárním deliktu, pravomocně skončeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, postupuje se při přezkumném řízení nebo novém řízení podle tohoto zákona.

18. Ustanovení § 11 odst. 1 tr. ř. taxativně, pozitivně a výslovně uvádí okolnosti, jejichž existence činí trestní stíhání nepřijatelným, takže v jejich důsledku trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno. Podle citovaného ustanovení jde o kogentní úpravu, kterou je třeba chápat jako průlom do zásad oficiality (§ 2 odst. 4 tr. ř.) a legality (§ 2 odst. 3 tr. ř.), které patří mezi základní zásady trestního řízení. Nepřijatelnost trestního stíhání pak vyplývá též ze zásady ne bis in idem, tedy z práva ne být souzen či trestán dvakrát za týž čin. Okolnosti zakládající nepřijatelnost trestního stíhání z tohoto důvodu jsou vymezeny v ústavních předpisech, v ustanoveních trestního řádu a v mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána. V tomto směru je základní vnitrostátní normou ustanovení čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod (publikována pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů), podle něhož nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Prakticky stejný je i obsah ustanovení § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř., které tuto zásadu rozvíjí a z něhož vyplývá, že trestní

stíhání nelze zahájit, a bylo-li zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno proti tomu, proti němuž dřívější trestní stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno. Obdobně je nepřipustnost trestního stíhání vymezena i v ustanoveních § 11 odst. 1 písm. i), j), k) tr. ř., pokud jde o pravomocné rozhodnutí o schválení narovnání, o postoupení věci a o přestupku.

19. Podle § 11 odst. 1 písm. m) tr. ř. trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno též tehdy, stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána. Podle čl. 10 Ústavy České republiky platí, že vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Ve smyslu čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky je soudce při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu. Takovou mezinárodní smlouvou je nepochybně i Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), která byla publikovaná pod č. 209/1992 Sb., a to včetně protokolů, jež ji doplňují a považují se za její součást. Ustanovení čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě má v českém překladu název „Právo nebýt souzen nebo trestán dvakrát“. Český text tohoto ustanovení uveřejněný ve Sbírce zákonů zní: „Nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu.“ (viz sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí uveřejněného pod č. 209/1992 Sb.). V této souvislosti je nutno odkázat jak na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva vztahující se k aplikaci tohoto ustanovení Úmluvy, tak na ministrem spravedlnosti citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 7. 2004, sp. zn. [11 Tdo 738/2003](#), ale i na další aktuální rozhodnutí Nejvyššího soudu, jež se podrobněji zabývají stejnou problematikou (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. [4 Tz 183/2005](#), publikovaný pod č. 10/2007 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. [5 Tdo 166/2006](#), ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. [3 Tdo 1026/2006](#), či ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. [5 Tdo 223/2007](#)).

20. Jak vyplývá z české vnitrostátní úpravy obsažené v ustanovení § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř., trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku a uplynula-li lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle jiného právního předpisu, ve kterém může být rozhodnutí o přestupku zrušeno. Tímto jiným právním předpisem je v případě obviněného zákon č. 250/2016 Sb. Třebaže tento zákon nabyl účinnosti až 1. 7. 2017, v přechodných ustanoveních v § 112 odst. 5 citovaný zákon stanoví, že bylo-li řízení o přestupku a řízení o dosavadním jiném správním deliktu, s výjimkou řízení o disciplinárním deliktu, pravomocně skončeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, postupuje se při přezkumném řízení nebo novém řízení podle tohoto zákona. Řízení o přestupcích obviněného bylo pravomocně skončeno dne 28. 12. 2016, kdy nabylo právní moci rozhodnutí Magistrátu města Děčín ze dne 28. 11. 2016, sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016. Jak správně poukázal i ministr spravedlnosti, z příloženého správního spisu Magistrátu města Děčín nevyplývá, že by tento věděl o jakémkoliv důvodu k zahájení přezkumného řízení, tudíž subjektivní tříměsíční lhůta stanovená ustanovením § 100 odst. 2 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb. nezačala vůbec běžet. Dosud neuplynula ani lhůta 3 let uvedená v § 100 odst. 2 písm. b) zákona č. 250/2016 Sb., poněvadž návrh na potrestání byl doručen Okresnímu soudu v Děčíně dne 9. 9. 2016 (§ 314b odst. 1 věta druhá tr. ř.), a ani limitní lhůta 3 let od právní moci rozhodnutí o přestupku ve smyslu § 100 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb. Ta začala běžet dne 28. 12. 2016, kdy nabylo právní moci rozhodnutí Magistrátu města Děčín o předmětném přestupku, a uběhne dne 28. 12. 2019.

21. Ministr spravedlnosti správně upozornil, že za takové situace nepřipadalo v úvahu zastavení

trestního stíhání z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř., poněvadž v době rozhodování soudu neuplynula lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle jiného právního předpisu, tedy podle zákona č. 250/2016 Sb. Okresní soud, který měl rozhodnutí Magistrátu města Děčín ze dne 28. 11. 2016, sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016, k dispozici a provedl jím důkaz v hlavním líčení, však nezvolil správný procesní postup, pakliže ignoroval ustanovení § 224 odst. 1 tr. ř. a nevysvětlil, proč za daných okolností nepřerušil trestní stíhání pro existenci okolnosti uvedené v § 173 odst. 1 písm. e) tr. ř. Podle § 224 odst. 1 tr. ř. soud přeruší trestní stíhání, shledá-li za hlavního líčení, že tu je některá z okolností uvedených v § 173 odst. 1 písm. b) až f), nebo z důvodu uvedeného v § 9a odst. 2 tr. ř. Podle § 173 odst. 1 písm. e) tr. ř. státní zástupce přeruší trestní stíhání, jestliže dřívější řízení pro týž skutek proti téže osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku a dosud neuplynula lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle jiného právního předpisu, ve kterém může být rozhodnutí o přestupku zrušeno. Místo tohoto procesního postupu soud rozhodl o vině obviněného rozsudkem, který posléze i nabyl právní moci. Pozornost stěžovatele byla tudíž opodstatněně soustředěna k otázce nepřipustnosti trestního stíhání z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. m) tr. ř. a čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

22. Ze znění čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě vyplývá, že zásadu ne bis in idem je namíste vztáhnout jak na činy patřící podle českého právního řádu mezi trestné činy, tak i na činy spadající mezi přestupky, a to ve všech kombinacích, které mezi nimi přicházejí v úvahu. V praxi proto může dojít k porušení této zásady v případě vynesení dvou po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný v obou případech jako trestný čin (tzn. v kombinaci trestný čin - trestný čin), dvou takových po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný nejdříve jako trestný čin a poté jako přestupek (tzn. v kombinaci trestný čin - přestupek), dvou po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný nejdříve jako přestupek a poté jako trestný čin (tzn. v kombinaci přestupek - trestný čin) a dvou takových po sobě následujících rozhodnutí pro týž čin kvalifikovaný v obou případech jako přestupek (tzn. v kombinaci přestupek - přestupek). Zákaz dvojího stíhání a potrestání vyplývající ze zásady ne bis in idem v podobě vymezené Úmluvou se tedy uplatní ve čtyřech typově odlišných situacích: (1) osobu, jejíž trestní stíhání pro určitý čin již meritorně skončilo, není možné pro týž čin znovu trestně stíhat a potrestat, a to bez ohledu na to, zda je v daném činu nově spatřován stejný trestný čin jako v dřívějším trestním řízení nebo jiný trestný čin; (2) proti osobě, jejíž trestní stíhání pro určitý čin již meritorně skončilo, není možné pro týž čin vést přestupkové řízení a postihnout jí za takový čin znovu a tentokrát jej kvalifikovat jako přestupek, zatímco předtím byl takový čin kvalifikován jako trestný čin; (3) proti osobě, jejíž přestupkové řízení před příslušným správním orgánem pro určitý čin již skončilo meritorním rozhodnutím, nelze vést další přestupkové řízení pro týž čin a znovu jí za něj postihnout, byť by tento čin byl po právní stránce kvalifikován jako jiný přestupek než v prvním případě; (4) osobu, jejíž přestupkové řízení pro určitý čin již meritorně skončilo rozhodnutím příslušného správního orgánu, není možné pro týž čin trestně stíhat a odsoudit ji, byť by byl nově tento čin kvalifikován jako trestný čin, zatímco v již skončeném přestupkovém řízení byl kvalifikován jako přestupek.

23. To vše pochopitelně platí za předpokladu, že první pravomocné rozhodnutí o daném činu nebylo zrušeno v předepsaném řízení z podnětu mimořádného opravného prostředku. Navíc, s ohledem na specifické pojetí činu podle Úmluvy, nelze uvedené principy vztáhnout na všechny činy kvalifikované správními orgány smluvních stran této úmluvy jako přestupky, nýbrž toliko na ty z nich, které mají trestněprávní povahu.

24. Evropský soud pro lidská práva (dále též „ESLP“) ve své judikatuře vymežil tři kritéria pro posouzení, zda se jedná o trestný čin v pojetí Úmluvy (známá též jako tzv. „Engel kritéria“ obsažená v rozsudku ESLP ve věci Engel a další proti Nizozemí, č. 5100/71, rozsudek pléna ze dne 8. 6. 1976). Prvním kritériem je kvalifikace činu podle dotčeného vnitrostátního právního řádu, tj. zda ustanovení, které delikt definuje, spadá do trestního práva. Jde však pouze o relativní kritérium,

neboť pokud čin není ve vnitrostátním právu kvalifikován jako trestný, používá ESLP další dvě kritéria. Druhé kritérium představuje povaha deliktu z hlediska chráněného zájmu (obecný, či partikulární), adresáta normy (potenciálně všichni občané, či pouze určitá skupina osob se zvláštním statutem) a účelu sankce, která se za takový delikt ukládá (zda je – alespoň částečně – preventivně represivní či pouze reparační povahy). Třetím kritériem je druh a závažnost sankce, a to nikoliv sankce skutečně uložené, nýbrž sankce, kterou bylo v daném případě za konkrétní delikt možné uložit. Druhé a třetí kritérium jsou v zásadě alternativní, nikoli kumulativní. V současné době aplikuje ESLP tato kritéria v podstatě tak, že ukazuje-li druhé kritérium na trestní povahu deliktu, potom třetí kritérium nemá žádnou relevanci. Naopak, pokud se delikty co do své povahy nejeví jako trestní, může závažnost uložitelné sankce ve výsledku převážit hodnocení ve prospěch trestní povahy deliktu (srov. KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 578, v podrobnostech též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2014, sp. zn. [5 Tdo 587/2014](#), uveřejněné pod č. 40/2015 Sb. rozh. tr. aj.).

25. Na základě těchto kritérií ESLP posoudil jako činy s trestněprávním charakterem podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy též některé přestupky, a to na základě povahy deliktu. Za trestné činy ve smyslu čl. 6 Úmluvy i Nejvyšší soud považoval ve svých rozhodnutích např. přestupky podle ustanovení § 47 odst. 1 písm. a), c) a podle ustanovení § 49 odst. 1 písm. d) dříve platného zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (k tomu též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. [5 Tdo 166/2006](#), ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. [5 Tdo 1399/2007](#) aj.). Trestní charakter přestupků byl dovozován z toho, že norma má obecný charakter, obrací se na všechny občany, nikoliv pouze na určitou skupinu se zvláštním statutem, a že uložená pokuta, i přes relativně malou závažnost užitě sankce, měla charakter trestu majícího odradit od dalšího spáchání. Při posuzování trestněprávní povahy se tedy klade důraz na typ deliktu, zejména na to, zda porušený zájem chráněný zákonem je obecný, či partikulární, a v tomto ohledu též na to, zda je daná právní norma adresována všem, nebo pouze určité skupině lidí. O trestní povaze věci obvykle svědčí univerzálnost dané normy a represivní účel uplatnitelné sankce. V tomto smyslu je zákon č. 361/2000 Sb. normou adresovanou všem občanům, nikoliv pouze omezené skupině se zvláštním postavením, přičemž i uložitelné sankce mají zjevně represivní povahu. Rozhodnutí o přestupcích podle tohoto zákona jsou tak ve smyslu Úmluvy věcmi trestními.

26. V neposlední řadě je pro dosah uplatnění zásady *ne bis in idem* rozhodující též otázka totožnosti činu, který je předmětem dvou řízení a rozhodnutí. Nutno uvést, že dne 10. 2. 2009 rozhodl velký senát Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Sergey Zolotukhin proti Rusku* (č. 14939/03, rozsudek velkého senátu ze dne 10. 2. 2009), v němž došlo ke sjednocení do té doby v některých směrech vnitřně rozporné judikatury Evropského soudu pro lidská práva, která se týká čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

27. Co se rozumí „týmž skutkem“ zákon nedefinuje; soudní praxe vychází z toho, že skutkem je určitá událost ve vnějším světě charakterizovaná určitým jednáním a jeho následkem. Pro posouzení toho, zda jde o týž skutek, je podstatné, že o něj jde nejen při naprostém souladu v jednání i v následku, ale také v případě úplné shody alespoň v jednání při rozdílném následku, stejně jako v případě úplné shody alespoň v následku při rozdílném jednání. Totožnost skutku je zachována i při alespoň částečné shodě v jednání nebo v následku (nebo v obojím), to ovšem pouze pokud je taková shoda v podstatných okolnostech, jimiž se rozumí zejména skutkové okolnosti charakterizující jednání nebo následek z hlediska právní kvalifikace, která přichází v úvahu. Ve stejném smyslu je používán i pojem „čin“. Z těchto zásad vychází ostatně i judikatura Evropského soudu pro lidská práva. V rozsudku ve věci *Zolotukhin proti Rusku*, č. 14939/03, dne 10. 2. 2009 velký senát ESLP dospěl k závěru, že čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě zakazuje stíhání pro druhý trestný čin, pokud je tento druhý trestný čin založen na „totožném skutku či v podstatných rysech totožném skutku“. Popisy skutkového stavu

v obou řízeních představují zásadní východisko pro posouzení otázky, zda jsou skutky v obou řízeních totožné (resp. jsou totožné alespoň v podstatných rysech), a to bez ohledu na případné odlišnosti v právní kvalifikaci tohoto skutku v obou řízeních. Totožnost skutku je dána tehdy, když se konkrétní skutkové okolnosti týkají téhož obviněného a jsou neoddělitelně spjaté v čase a místě (shodně též věc Ruotsalainen proti Finsku, č. 13079/03, rozsudek ze dne 16. 6. 2009).

28. Totožnost skutku je zachována, je-li úplná shoda alespoň v jednání při rozdílném následku, je-li úplná shoda alespoň v následku při rozdílném jednání, či jsou-li jednání nebo následek alespoň částečně shodné v podstatných okolnostech, jimiž jsou zejména skutkové okolnosti charakterizující jednání nebo následek z hlediska právní kvalifikace (k tomu viz č. 9/1972-II. a č. 1/1996-I. Sb. rozh. tr.).

29. Při vlastním rozhodování o porušení čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, jehož cílem je zákaz opakování trestního řízení, které již bylo skončeno pravomocným rozhodnutím, bylo nezbytné zabývat se v konkrétní věci následujícími otázkami. Za prvé, zda obě řízení jsou trestního charakteru, a za druhé, zda se obě týkala stejného činu. Kladná odpověď na první otázku je nezbytná pro aplikaci čl. 4 Protokolu č. 7 vůbec, druhá poté pro shledání jeho porušení.

30. Z rozhodnutí o přestupku Magistrátu města Děčín ze dne 28. 11. 2016, sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016, Nejvyšší soud zjistil, že obviněný byl uznán vinným, že „dne 31. 8. 2016 v 21:55 hodin v XY na ulici XY řídil motocykl zn. Honda, na němž v rozporu s jiným právním předpisem byla umístěna tabulka registrační značky XY, která nebyla vozidlu přidělena. Za jízdy v rozporu s § 4 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb. nezastavil vozidlo na pokyn „Stůj“ daný při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích a pokračoval v jízdě do ulice XY, kde byl hlídkou policie zadržen. Na místě policejní kontroly bylo zjištěno, že motorové vozidlo řídil a v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb. není držitelem příslušného řídičského oprávnění. Řidičské oprávnění pozbyl 25. 7. 2012 dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu byla příslušným správním úřadem uložena sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. V rámci policejní kontroly se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb. odmítl podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebyl ovlivněn jinou návykovou látkou“.

31. Přestupku podle § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 zákona č. 361/2000 Sb. se dopustí ten, kdo řídí motorové vozidlo a v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) citovaného zákona není držitelem příslušného řídičského oprávnění. Za tento přestupek lze uložit pokutu od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let.

32. Dne 9. 9. 2016 byl Okresnímu soudu v Děčíně doručen návrh na potrestání pro skutek, v němž byl spatřován přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jehož se měl dopustit obviněný, přičemž věc je u označeného soudu vedena pod sp. zn. 5 T 201/2016. Rozsudkem označeného soudu ze dne 17. 10. 2017 byl obviněný ve shodě se skutkem označeným v návrhu na potrestání uznán vinným, že „dne 31. 8. 2016 kolem 21:55 hodin v XY, v ulici XY ve směru jízdy do ulice XY, řídil motocykl tovární značky Honda, barvy červené, VIN: XY, přesto, že si byl vědom skutečnosti, že mu byl rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 24. 2. 2015, sp. zn. 23 T 132/2014, který nabyl právní moci dne 24. 2. 2015, uložen mimo jiné trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 48 měsíců“. Takto popsany skutek byl právně posouzen jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jelikož podle tzv. právní věty rozsudku obviněný mařil výkon rozhodnutí soudu tím, že vykonával činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána.

33. Přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se dopustí, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu

bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu nebo pro kterou takové oprávnění pozbyl. Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném výkonu rozhodnutí soudů a dalších orgánů veřejné moci a na vykázání.

34. Jde-li o odpověď na první položenou otázku, není podle Nejvyššího soudu žádných pochybností o tom, že jak řízení o skutku, pro nějž byl podán návrh na potrestání a který byl rozsudkem Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, právně kvalifikovaný jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, tak řízení o skutku, který byl rozhodnutím Magistrátu města Děčín ze dne 28. 11. 2016, sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016, které nabylo právní moci dne 28. 12. 2016, posouzen mj. jako přestupek podle ustanovení § 125c odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona č. 361/2000 Sb., byla řízeními o deliktech trestního charakteru. Tomuto závěru odpovídá nejen již stěžovatelem zdůrazněná okolnost, že zákon č. 361/2000 Sb. má nepochybně obecný charakter, neboť cílem je ochrana obecného zájmu na bezpečnosti silničního provozu a jedná se o normu adresovanou všem občanům, ale i hodnocení sankce potencionálně uložitelné v rámci přestupkového řízení (pokuta v rozmezí od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let).

35. Z komparace popisu skutku, za který byl obviněný postižen v přestupkovém řízení, se skutkem vymezeným v návrhu na potrestání podaném u Okresního soudu v Děčíně, je rovněž zřejmé, že se jedná o totožný skutek, resp. dílčí část téhož skutku. Lze učinit závěr, že výše popsání jednání obviněného, které vedlo k uložení trestu za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 zákona č. 361/2000 Sb., tvoří nedílnou součást jednání významného z hlediska trestního práva ve vztahu ke skutkové podstatě přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jímž byl týž obviněný uznán vinným. Totožnost skutku je zde zachována především proto, že jednání je shodné v tom, že obviněný řídil motorové vozidlo bez řidičského oprávnění, přičemž ani o časové a místní souvislosti není pochyb, poněvadž obviněný byl v obou případech potrestán za jednání, kterého se dopustil dne 31. 8. 2016 kolem 21:55 hodin v XY na ulici XY. V daných souvislostech není rozhodné, že v rozhodnutí Magistrátu města Děčín a napadeném rozsudku Okresního soudu v Děčíně byla odlišně specifikována rozhodnutí, kterými byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel.

36. V projednávané věci bylo Okresním soudem v Děčíně porušeno i ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř., neboť z protokolu o hlavním líčení ze dne 17. 10. 2017 vyplývá, že tento soud sice provedl rozhodnutím Magistrátu města Děčín ze dne 28. 11. 2016, sp. zn. MDC/Rp-2742/85718/2016, důkaz jako listinou, z odůvodnění rozsudku Okresního soudu v Děčíně ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, však není zjevné, že by soud tuto listinu v souladu s § 2 odst. 6 tr. ř. hodnotil. Zjištění ohledně předchozího přestupkového řízení o totožném skutku se tedy nutně mělo odrazit v úvaze samosoudkyně o případné existenci překážky ne bis in idem a především o nutnosti přerušení trestního stíhání obviněného podle § 224 odst. 1 tr. ř. z důvodu existence okolnosti uvedené v § 173 odst. 1 písm. e) tr. ř. Dojde-li k přerušení trestního stíhání, pak od právní moci takového rozhodnutí se již neprovádí procesní úkony směřující k trestnímu stíhání obviněného, nýbrž toliko úkony vztahující se k odstranění překážky trestního stíhání.

37. Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že Okresní soud v Děčíně rozsudkem ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 5 T 201/2016, porušil zákon v neprospěch obviněného v ustanovení § 11 odst. 1 písm. m) tr. ř. a čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a § 2 odst. 6 tr. ř. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Děčíně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Bude na něm, aby se především důsledně vypořádal s otázkou totožnosti skutku v intencích daných tímto rozhodnutím a v návaznosti na to i možností přerušení trestního stíhání ve smyslu § 224 odst. 1 tr. ř. Po pominutí důvodu přerušení, budou-li splněny

zákonné podmínky pro tento procesní postup, aby v trestním stíhání pokračoval a o skutku uvedeném v návrhu na potrestání rozhodl. Nebude-li odstraněna překážka trestního stíhání spočívající v existenci dřívějšího řízení pro týž skutek proti téže osobě, jež skončilo pravomocným rozhodnutím o přestupku, a uplyne lhůta pro zahájení přezkumného řízení podle § 100 odst. 2, 3 zákona č. 250/2016 Sb., ve které může být rozhodnutí o přestupku zrušeno, přichází v úvahu zastavení trestního stíhání z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř.